Eduskunta KÄYTTÖ RAJOITETTU
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijakuuleminen 25.4.2017 klo 11.00
E 125/2016 vp (ja sitä koskevat jatkokirjeet) Valtioneuvoston selvitys: Ison-Britannian eroprosessi EU:sta - Tilannekatsaus

neuvotteleva virkamies Ahti Hirvonen

Britannian ero EU:sta ja siihen liittyvät eroneuvottelut sekä uuden kauppasuhteen luominen ovat merkittävä voimavaroja kuluttava asia koko valtionhallinnolle, ml. maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala. Voimavaroja tarvitaan jo nyt valmistauduttaessa eroneuvotteluihin mutta eri sektoreiden osalta asian arvioidaan korostuvan erityisesti uuden kauppasuhteen ja siihen todennäköisesti tarvittavan siirtymävaiheen valmistelussa myöhemmin tänä vuonna.

Keskeinen periaate eroneuvotteluissa on yhtenäisyyden säilyttäminen niin EU-tasolla EU27-maiden kesken kuin myös neuvotteluissa asiakokonaisuuksien kesken. Eroneuvotteluja ei käsitellä Eurooppa-neuvoston ja yleisten asioiden neuvoston lisäksi muissa neuvostokokoonpanoissa lainkaan, jotta neuvottelukysymysten sektorikohtainen eriytyminen voidaan välttää. Kansallisesti Suomen kantoja ja muuta eroneuvotteluihin liittyvää ohjeistusta valmistellaan kaikkien ministeriöiden Brexit-yhteyshenkilöistä koostuvassa ryhmässä valtioneuvoston kanslian johdolla.

UK:n vastakkaisesta näkemyksestä huolimatta EU27 osalta on lähdetty siitä, että eroneuvotteluissa tulee edetä riittävästi keskeisimpien asioiden osalta ennen kuin uudesta suhteesta voidaan aloittaa neuvotteluja. Keskeisimpinä kysymyksinä erosopimuksen osalta on tässä vaiheessa nähty kansalaisten oikeuksia koskevat kysymykset ja UK:n erohetken maksuvelvoitteet EU:ta kohtaan.

UK:n eroneuvottelujen kahden vuoden määräaika päättyy 29.3.2019. UK on merkittävä nettomaksaja EU-budjettiin ja budjettivaikutusten odotetaan alkavan vaikuttaa jossain määrin heti erohetkestä. Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa todetaan, että ero vaikuttaa myös uusiin rahoituskehyksiin ja eron myötä EU:n talousarvion menotasoa tulisi pienentää merkittävästi. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että yhteisen maatalouspolitiikan rahoitus voidaan säilyttää tuotannon jatkumisen turvaavalla tasolla myös UK:n eron jälkeen. UK:n ero vaikuttaa myös EU:n omien varojen järjestelmään UK:n maksualennukseen pohjautuneiden alennusten muuttumisen myötä. Samaan aikaan perinteisiin omiin varoihin kuulunut sokerin tuotantomaksu lakkaa kiintiöjärjestelmän loppumisen myötä.

Maa- ja metsätalousministeriö kartoitti kesällä 2016 neuvotteluprosessissa huomioitavia seikkoja hallinnonalallaan. Vastauksessa korostui EU:n ja UK:n tuleva suhde, esimerkiksi UK:n nettomaksajarooli ja sen vaikutus budjettiin, kauppavaihtomme häiriötön jatkuminen huomioiden erityisesti sen merkitys metsäsektorille ja elintarvikkeiden kauppaa koskevat ehdot. Eläintautien ja kasvintuhoojien torjunnassa toivottiin, että UK soveltaisi myös eron jälkeen EU:n eläintauteja ja kasvintuhoojia koskevaa lainsäädäntöä (kuten Norja) mikä helpottaisi

eläimien ja tavaroiden liikkumista UK:n ja EU-maiden välillä jatkossakin. Kalastuksen osalta UK:n eron ei katsota vaikuttavan Suomen etuihin suoraan mutta EU:lle se aiheuttaa paljon työtä esimerkiksi kalastusmahdollisuuksien uudelleen jaossa pohjoisella Atlantilla ja suhteellisen tasapainon muuttamisessa (eli jäsenvaltioiden välinen kiintiöiden jaon suhdeluku).

Tähän asti prosessi on edennyt ennakko-odotusten mukaisessa aikataulussa. Varsinaisten neuvottelujen alkamisen myötä voitaneen arvioida paremmin, että tullaanko tavoiteaikataulussa pysymään. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että prosessi etenisi ennustettavalla tavalla ja esim. Suomen EU-puheenjohtajuuskausi vuoden 2019 jälkipuoliskolla voidaan suunnitella sen mukaisesti.

Eurooppa-neuvoston suuntaviivaluonnoksessa todetaan eroneuvottelun keskeiset elementit, esimerkiksi neuvottelujen kaksivaiheisuus, uudesta suhteesta neuvottelemisen aloittaminen ja eroon liittyvät rahoitusjärjestelyt. Suuntaviivojen pohjalta komissio antaa neuvottelumandaattiluonnoksen neuvostolle toukokuussa. Toukokuun lopulla neuvosto ja komissio ovat nykyisen aikataulun mukaan valmiita aloittamaan neuvottelut.